

شهاب شهسوری
خبرنگار گروه دیپلماسی

شکل شدن بایدن یا ابتکار عمل جلیلی

بررسی مباحث انتخاباتی اخیر درباره چگونگی فروش نفت ایران

از آغاز رقابت‌های انتخاباتی در ایران، موضوع فروش نفت و تحریم‌های آمریکا به یکی از مسائل مورد مناقشه میان نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری و نمایندگان‌شان تبدیل شده است. نخستین بار، سعید جلیلی، کاندیدای ریاست جمهوری و از مخالفان جدی برجام، مدعی شد که بعد از خروج آمریکا از برجام برنامه‌ای را در اختیار دولت دوازدهم قرار داده است و به آنها آموزش داده که چگونه می‌توانند نفت ایران را با دور زدن تحریم‌ها صادر کنند. سعید جلیلی گفت: «از قبل دولت شهید رئیسی ادعا می‌شد نمی‌توان نفت فروخت. ما راهکارهایی را در همان شرایط آماده کردیم و تحویل دولت وقت دادیم. این توصیه‌ها در دولت شهید رئیسی جدی گرفته شد و به جایی رسید که فروش نفت ما به بیش از یک میلیون و پانصد هزار بشکه در روز رسید.» از آنجا که آمار رسمی فروش نفت ایران در پی از سرگیری تحریم‌ها دیگر اعلام نمی‌شود، صحت‌سنجی اظهارات سعید جلیلی چندان عملی نیست، دقیقاً مشخص نیست که ایران در حال حاضر دقیقاً چند بشکه نفت در روز، به چه قیمت و به چه کشورهایی می‌فروشد. اما برآوردهای نهادهای خارجی که بازار نفت را رصد می‌کنند، نشان می‌دهد که در طول سال گذشته فروش نفت ایران افزایش چشمگیری یافته است و در برخی روزها به یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز هم رسیده است. سعید جلیلی در یک برنامه تلویزیونی دیگری گام فراتر گذاشت و گفت محدودیت فروش نفت ایران در حال حاضر به دلیل محدودیت تولید نفت است و اگر تولید نفت ایران از اینی که هست بیشتر شود، تهران می‌تواند تا دو میلیون بشکه نفت نیز در بازار عرضه کند.

▼ دور زدن تحریم یا سیاست آمریکا؟

اندکی بعد از اظهارات جلیلی در مورد راهکار فروش نفت، محمدجواد ظریف، وزیر خارجه پیشین که با عنوان مشاور سیاست خارجی مسعود پزشکیان، نامزد اصلاح‌طلب به برنامه میزگرد سیاست خارجی صدوسیما آمده بود، به اظهارات جلیلی پاسخ داد و گفت: «گفتند ما بودیم که یاد دادیم چگونه [نفت] بفروشیم، نخیر! وقتی که آقای بایدن آمد سیاستش این شد که پیچ را شل کند. اجازه بدهید آقای ترامپ برگردد، آن وقت ببینیم که دوستان چه می‌کنند.» این اظهارات ظریف با واکنش‌های متعددی مواجه شد. نامزدهای اصول‌گرا می‌گویند که کاهش فروش نفت ایران پس از خروج آمریکا از برجام، ناشی از ناتوانی دولت دوازدهم بوده است، اما طرف مقابل معتقد است که افزایش فروش نفت ایران به دلیل تغییر سیاست‌های آمریکا اتفاق افتاده است.

اکثر کارشناسان حوزه انرژی و سیاست خارجی معتقدند که ترکیبی از مسئله دور زدن تحریم‌ها و تغییر سیاست آمریکا در قبال تحریم‌ها در افزایش صادرات نفت ایران نقش بازی کرده است. علی اصغر زرگر، استاد روابط بین‌الملل به «هم‌میهن» می‌گوید: «نخست اینکه ایران طی چند سال دور زدن تحریم‌ها، توانسته است از راه‌های مختلف مانند کاهش و تخفیف دادن قیمت نفت نسبت به قیمت‌های بین‌المللی مشتریان را جلب کند و همچنین از طریق سواپ و تغییر بازنامه‌ها نفت‌های ذخیره شده در روی آنها را به فروش برساند. البته بخشی از موفقیت در فروش نفت مربوط به دور زدن تحریم‌ها بوده است. بخش مهم موفقیت ایران مربوط به چشم‌پوشی دولت آمریکا در فروش نفت ایران بوده است.» اما محمدعلی خطیبی، نماینده ایران در اوپک در دوران ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد، نظری متفاوت دارد. خطیبی به «هم‌میهن» می‌گوید: «آمار و ارقام گویا است، آمریکا نه تنها تحریم‌های ما را کمتر یا شل‌تر نکرده، بلکه تحریم‌ها را اضافه‌تر هم کرده است. خود آمریکایی‌ها اقرار کرده‌اند که تمامی تلاش‌های خود را کرده‌اند که ما نتوانیم نفت خودمان را بفروشیم. به نظر این بحث سیاسی اصلاح‌یث‌درستی نیست، چون دشمن تمام دشمنی‌هایش را می‌کند و تمام تلاش‌اش را می‌کند که ما را از بازار نفت حذف کند، چه در زمان جو بایدن و چه در زمان دونالد ترامپ.»

نگاه
دیپلمات

با آغاز مناظره‌های انتخاباتی هر یک از کاندیداها سعی می‌کنند که نظر رای‌دهندگان را به خود جلب کنند. گرچه این مناظره‌ها کم‌رمق و کم‌جان است، اما گاهی از بین اظهارنظرهای نامزدهای ریاست جمهوری مطالبی پیدا می‌شود که ضروری است

راستی‌آزمایی شوند. یکی از مطالبی که مطرح شد و واکنش‌هایی را در محافل سیاسی و افکار عمومی به دنبال داشت، بحث میزان فروش نفت ایران در سال‌های اخیر است. در تمام دوران دولت سیزدهم

مشاهده کردیم که جواد اوجی، وزیر نفت، مرتباً گزارش‌های دلگرم‌کننده‌ای در مورد افزایش فروش نفت خام ایران ارائه می‌داد و مدعی می‌شد که پول نفت به سفره مردم باز می‌گردد. اما با گذشت مدت اندکی از شروع به کار دولت سیزدهم مشخص شد که نه تنها در معیشت مردم گشایشی ایجاد نشد، بلکه روزبه‌روز معیشت سخت‌تر شد. مردم سوال می‌کنند که اگر

دور زدن تحریم باید اثرش را در معیشت مردم نشان دهد

علی‌اکبر فزازی
دیپلمات بازنشسته

آنگونه که آقایان آمار می‌دهند فروش نفت ایران از ۲۰۰ هزار بشکه به یک میلیون و پانصد هزار بشکه رسیده است، قطور ما آثارش را در زندگی روزمره خودمان احساس نمی‌کنیم؟

واقعیت این است که ممکن است ایران در چند سال گذشته میزان فروش نفت خود را افزایش داده باشد، اما دو عامل باعث شد که مردم خیلی این افزایش را در زندگی روزمره خود احساس نکنند. سازوکار فروش نفت ایران در دوران تحریم به گونه‌ای تنظیم شد که عمده نفت ایران به چین می‌رسید و چینی‌ها برای خرید نفت ایران تخفیف‌های ویژه می‌گرفتند و این تخفیف‌ها را هم در چند مرحله دریافت می‌کردند، یکی در زمان جابه‌جایی، یکی در زمان تحویل، یکی در زمان واریز پول و حتی در زمان تبدیل ارز به چینی‌ها داده می‌شد. نهایتاً هم چینی‌ها نمی‌توانند به خاطر مسائل تحریم و قرار گرفتن در لیست سیاه FATF و تحریم این پول‌ها را به ما بدهند. آنچه از نفت به چین صادر می‌شود عمدتاً به قراردادهای یوانی در چین تبدیل می‌شود و ایرانی‌ها می‌توانند به ازای پول نفت از شرکت‌های چینی خرید کالا و خدمت کنند. قرارداد علیرضا زاکانی، شهردار تهران و

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

AP

آمادگی متحدان ایران برای پیوستن به حزب الله

به گفته مقام‌های گروه‌های منتسب به ایران و تحلیل‌گران، هزاران نیرو از گروه‌های تحت حمایت ایران در خاورمیانه آماده می‌شوند که در صورت تبدیل شدن درگیری روزافزون میان اسرائیل و لبنان به یک جنگ فراگیر، به حزب الله بپیوندند. از زمان آغاز جنگ اسرائیل و حماس در نوار غزه، تقریباً به‌صورت روزمره در مرزهای شمال اسرائیل و جنوب لبنان، درگیری جریان دارد. در ماه جاری پس از آنکه حمله هوایی اسرائیل باعث کشته‌شدن یک فرمانده ارشد حزب الله شد، درگیری‌ها تشدید شده است. حزب الله این حمله را با شلیک صدها راکت و پهپاد انفجاری پاسخ داد. مقام‌های اسرائیلی تهدید کرده‌اند که اگر مذاکره‌ای برای عقب‌اندن حزب الله از نزدیکی مرزهای شمال اسرائیل شکل نگیرد، تهاجم نظامی به لبنان انجام می‌دهند. در طول یک دهه گذشته، نیروهای تحت حمایت ایران از لبنان، عراق، افغانستان و پاکستان در جنگ داخلی ۱۳ ساله سوریه مبارزه کرده‌اند و کمک کرده‌اند که توازن قدرت به نفع بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه تغییر کند. مقام‌های گروه‌های تحت حمایت ایران گفته‌اند که ممکن است برای جنگ با اسرائیل با هم جمع شوند. حسن نصرالله، رهبر حزب الله در سخنرانی روز چهارشنبه خود گفت که رهبران گروه‌های شبه‌نظامی ایران، عراق، سوریه، یمن و دیگر کشورها قبلاً پیشنهاد داده‌اند که ده‌ها هزار نیرو برای کمک به حزب الله اعزام کنند، اما او گفت که حزب الله خودش اکنون بیش از ۱۰۰ هزار نیرو دارد. نصرالله گفت: «به آنها گفتم که متشکریم، اما ما همین حالا هم بیش از اندازه نیرو داریم.» نصرالله گفت که نبرد کنونی، فقط بخشی از نیروهای حزب الله را درگیر کرده است. اما این شرایط ممکن است در صورت وقوع جنگ تمام‌عیار تغییر کند. سال ۲۰۱۷، حسن نصرالله در سخنرانی خود گفته بود که نیروهایی از ایران، عراق، یمن، افغانستان و پاکستان در چنین جنگی شریک حزب الله خواهند بود. مقام‌هایی از گروه‌های لبنانی و عراقی می‌گویند که اگر جنگ در مرز لبنان و اسرائیل در بگیرد، نیروهای تحت حمایت ایران به جنگ وارد خواهند شد. هزاران تن از این نیروها در حال حاضر در سوریه مستقر هستند و به سادگی می‌توانند از مرزهای نشانه‌گذاری نشده و پرمنفذ به لبنان وارد شوند. تعدادی از این گروه‌ها در طول ماه‌های گذشته حملاتی را علیه اسرائیل انجام داده‌اند. گروه‌هایی که خود را «محور مقاومت» می‌نامند، می‌گویند که از «استراتژی وحدت میادین» استفاده می‌کنند و تنها در صورتی این حملات را متوقف می‌کنند که اسرائیل حمله به غزه را متوقف کند. یک مقام از یکی از گروه‌های تحت حمایت ایران در عراق به آسوشیتدپرس می‌گوید: «ما دوشادوش حزب الله می‌جنگیم. این مقام و یک مقام دیگر از عراق می‌گویند که همین حالا هم مستشاران عراقی در لبنان مستقر هستند.» مقامی در یک گروه تحت حمایت ایران در لبنان می‌گوید که نیروهایی از حشد الشعبی عراق، فاطمیون افغانستان، زینبیون پاکستان و گروه شورشی تحت حمایت ایران در یمن مشهور به حوثی‌ها در صورت جنگ ممکن است به لبنان بپیوندند.

قاسم قصیر، کارشناس مسائل حزب الله لبنان می‌گوید که درگیری کنونی بیشتر مبتنی بر فناوری‌های بالا است و نیازی به تعداد زیادی نیرو ندارد. اما اگر جنگ فراگیر شکل بگیرد که برای مدت طولانی ادامه پیدا کند، حزب الله ممکن است به کمک خارجی نیاز پیدا کند. او می‌گوید: «اشاره کردن به این مسئله به این دلیل است که نشان بدهد، چنین کارتی هم روی میز قرار دارد.» اسرائیل هم در جریان احتمال حضور نیروهای خارجی هست. اران اتزیون، رئیس سابق دفتر برنامه‌ریزی سیاسی وزارت خارجه اسرائیل در یک پتل گفت‌وگو در یک اندیشه‌آمیزی از احتمال بالای وقوع یک جنگ چندجبهه‌ای سخن گفت. او گفت که احتمال مداخله حوثی‌ها و شبه‌نظامیان عراقی و «حضور وسیع جهانی‌ها از جاهایی مثل افغانستان و پاکستان» در لبنان و سوریه در مرز اسرائیل وجود دارد. مقام‌های حزب الله می‌گویند که خواستار جنگ نیستند، اما اگر چنین جنگی رخ دهد آمادگی دارند.